

Huvudman

Tanums kommun
bun.diarium@tanum.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Hamburgsundskolan F-9 i Tanums kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tanums kommun att senast den **31 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet, studiero och arbete mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Tanums kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Tanums kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den *24 oktober 2023* informera all skolpersonal om skollagens reglering kring hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 5 kap. 6 § skollagen).

2. Se till att åtgärder som vidtagits enligt 5 kap. 7 § skollagen, utvisning ur undervisningslokalen, dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden (5 kap. 24 § skollagen).
3. Se till att rektorn säkerställer att det genomförs utredningar gällande de av skolan identifierade elever som upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse och därefter, med utgångspunkt i vad utredningen visat, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas skall samråd ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden *28 juni 2023– 24 oktober 2023*. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9 - 10 §§ skollagen).
4. Se till att vid minst ett tillfälle innan den *24 oktober 2023* informera all skolpersonal om regleringen kring personalens skyldighet att agera då en elev utsätts för kränkande behandling samt skyldighet att anmäla till rektorn om personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Inkom med en redogörelse för hur och när informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § skollagen, 1 kap. 5 § andra stycket skollagen, 5 kap. 6 § skollagen, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
5. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden *28 juni 2023– 24 oktober 2023*. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 10 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Tanums kommun en anmärkning avseende brister rörande extra studietid. Tanums kommun ska senast den **31 oktober 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskilt stöd och garanterad undervisningstid.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:2429) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2023 inlett en tillsyn av Hamburgsundskolan F-9 i Tanums kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hamburgsundskolan F-9 följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, trygghet och studiero, kränkande behandling, garanterad undervisningstid och extra studietid.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektorn och biträdande rektorn samt lektionsobservationer mellan den 18-19 april 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat plan mot kränkande behandling och skolans ordningsregler. Huvudmannen har yttrat sig/getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer berättar elever, lärare, elevhälsa samt skolans rektor och biträdande rektor att det i flera klasser finns brister i studieron. I intervjuer beskriver personal att trånga lokaler och storleken på klasserna kan leda till att det är svårt att skapa studiero. Personal nämner även att studieron påverkas av om klasserna är uppdelade eller inte, alltså om eleverna har undervisning i halvklass eller helklass. Elever nämner att det kan vara andra elever som stör under lektionerna och att det

antingen är några stycken eller alla i klassen som stör under lektionerna. Elever berättar vidare att det i flera klasser är stökigt varje dag. Exempelvis uppger elever att det kan vara några stycken i klassen som stör och att vissa elever kan springa omkring och kasta saker under lektionen. I en annan klass uppger eleverna att det alltid är ungefär samma tio elever som stör under lektionen. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer var det i vissa klasser flera elever som verbalt störde lektionerna och vid vissa lektioner använde eleverna mobiltelefonen och gick in och ut ur klassrummet.

Elever, lärare, elevhälsa och rektorer berättar att eleverna oftast känner sig trygga i skolan men att det sker verbala och fysiska kränkningar på skolan. Elever beskriver att det är stökigt varje dag och att det kan kännas otryggt på skolgården och att det är på skolgården som det sker bråk. Lärare uppger att det kan finnas områden på skolan där elever kan uppleva sig otrygga. Även om det enligt eleverna finns rastvakter på skolgården är deras upplevelse att rastvakterna är för få. Elevhälsan och annan skolpersonal uppger att det är mycket nedskräpning i skolan och att det förekommer att brandutrustning och dörrar görs sönder och att väggar klottras ner. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer var det i vissa klasser flera elever som verbalt störde lektionerna och det kunde ske fysiska påhopp på andra elever, även om läraren alltid agerade. Vid flera lektionsobservationer använde eleverna nedvärderade och "fula" ord till varandra. Vid en lektion observerades även att elever utanför klassrummet hade ett mycket störande och högljutt beteende. Vid ett tillfälle slogs även dörren igen så hårt att dörrkarmen gick sönder.

På skolan finns ordningsregler och regler för användning av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Flera av de elever som intervjuats känner till skolans ordningsregler och några berättar att de har varit med och utarbetat dessa. I intervjuer beskriver eleverna att om de bryter mot reglerna agerar lärarna i första hand genom en eller flera tillsägelser. Det händer även att elever som stör får lämna klassrummet eller att läraren eller rektor ringer hem till deras föräldrar.

Huvudmannen har i ingiven dokumentation inför Skolinspektionens tillsynsbesök uppgett att skolan har vidtagit tre stycken disciplinära åtgärder under läsåret 2022/2023. Lärare, elever, rektor och biträdande rektor uppger samstämmigt att elever regelbundet utvisas ur klassrummet som en disciplinär åtgärd, men att det i flera fall inte dokumenteras och finns således inte med på den lista som har skickats in. Rektor berättar även att alla disciplinära åtgärder inte alltid dokumenteras eftersom lärarna troligtvis inte vet rutinerna.

Lärarna uppger samstämmigt att det finns flertalet elever som återkommande stör ordningen. Lärarnas uppfattning är att flera av dessa elever inte har utretts för sitt ordningsstörande beteende. Flera av lärarna berättar att de saknar stöd från rektor och biträdande rektor i hur de ska arbeta vidare med eleverna.

Elevhälsans representanter uppger vid intervju att de känner till vissa elever som upprepat stör på lektionerna. För några av eleverna har skolan genomfört olika utredningar och/eller så är externa utredningar på gång eller genomförda. Vid intervjun identifierar elevhälsan flera elever i årskurs 3, 6, 7, 8 och 9 för vilka en

utredning av elevernas ordningsstörande beteende, en kartläggning eller en pedagogisk utredning inte har genomförts.

Lärare uppger att det överlag finns en samsyn om vad som utgör kränkande behandling. De flesta lärare uppger att alla kränkande handlingar inte anmäls då det innebär ett allt för omfattande arbete att upprätta en anmälan och att lärarna inte har den tid som behövs för det. Det kan även skilja sig från lärare till lärare, om en kränkning anmäls eller inte. Elevhälsan uppger samstämmigt att alla kränkningar på skolan inte anmäls och att det kan bero på tidsbrist och att det finns en slags "tolerans" för att vissa elever upprepat kränker andra elever. Rektor och biträdande rektor uppger att det inte är bra att alla kränkningar inte anmäls och kan tänka sig att om det är en mindre förseelse så kan det vara så att vissa lärare inte anmäler det. De uppger vidare att alla kränkningar ska anmälas och att de arbetar med att rutinerna ska vara kända för all skolpersonal.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och

omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 7 § skollagen framgår att i grundskolan får en lärare eller en handledare som avses i 21 kap. 13 § visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren eller handledaren.

Om läraren eller handledaren inte är närvarande i undervisningslokalen får annan personal visa ut en elev från lokalen under motsvarande förutsättningar som anges i första stycket. I sådana fall ska läraren eller handledaren underrättas i efterhand.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår att om disciplinära och andra åtgärder vidtagits enligt exempelvis 7 § skollagen, ska de dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Enligt Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem [2010:37], Lgr 22, 2.8 har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Kränkande behandling

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero samt i arbetet mot kränkande behandling.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns vissa brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Tillsynen visar att studieron påverkas av att elever stör undervisningen genom att exempelvis springa runt eller kasta saker under lektionen och att lärarnas möjlighet att skapa studiero påverkas av antalet elever och elevernas behov av stöd. Tillsynen visar också att det förekommer oväsen, bråk, hårt språkbruk, skadegörelse och klotter på skolan. Även om flertalet intervjuade elever inte ger uttryck för att de är otrygga uppger de att det kan vara stökigt varje dag. De uppger även att det finns områden på skolan som upplevs mindre trygga än andra, vilket lärarna också bekräftar. Skolinspektionen bedömer vidare att skolans arbete med disciplinära åtgärder inte sker i enlighet med författningarnas krav då utvisningar i de flesta fall inte dokumenteras.

Utredningen visar också att det på skolenheten finns elever som upprepat stört ordningen eller uppträtt olämpligt där det ordningsstörande beteendet inte har utretts. En utredning kan bidra till en förståelse för vilka åtgärder som behöver vidtas för att bryta situationen.

Åtgärder mot kränkande behandling

Av utredningen framkommer att om elever utsätts för kränkande behandling, så anmäls inte alla kränkningar till rektor. Det framgår vidare att lärarna upplever att det inte finns utrymme för att hinna dokumentera alla kränkningar. Detta innebär i sin tur att det förekommer kränkningar som inte anmäls vidare av rektorn till huvudmannen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och studiero samt att det finns brister i skolan arbete vad gäller skyldigheten att vidta åtgärder mot kränkande behandling, vilket i sin tur kan innebära att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen och så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling begränsas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Tanums kommuns verksamhet vid Hamburgsundskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Tanums kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med elevschema för alla klasser i grundskolan, bland annat för årskurserna 4-9. I inkomna scheman finns ingen extra studietid inlagd. Lärarna uppger under intervjuerna att skolan har läxhjälp för eleverna, vilken uppgår till ungefär 1-1,5 timma per vecka och är förlagd efter obligatorisk undervisningstid. Rektor berättar att årskurs 3-5 har 1,5 timma läxhjälp per vecka och att årskurs 6-9 har en timma läxhjälp per vecka.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer att det organiseras någon form av extra studietid på skolan, av inkomna elevscheman finns inte extra studietid inlagt på elevernas schema. Vidare är den läxhjälp som erbjuds enbart 1-1,5 timma per vecka. Skolinspektionen bedömer därför att Tanums kommun, i egenskap av huvudman för Hamburgsundskolan F-9, inte fullt ut uppfyller det krav som följer av skollagen att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid vilket ska omfatta minst två timmar per vecka.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Tanums kommuns verksamhet vid Hamburgsundskolan F-9 uppfyller inte författningarnas krav fullt ut vad gäller extra studietid. Utredningen visar att det finns ett pågående arbete med extra studietid, men att det inte är tillräckligt med den tid som erbjuds. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Tanums kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framgår det att de elever som behöver mer stöd än extra anpassningar anmäls till elevhälsan och att de brukar få återkoppling om de har anmält någon elev. Lärarna uppger vidare att det kan ta ungefär en månad innan en elevs behov av särskilt stöd har utretts. Elevhälsan berättar att de har stödet på plats för eleven även om en utredning skulle dra ut på tiden, på grund av att exempelvis externa utredningar behöver göras. De berättar vidare att elever som har enskild undervisning och undervisning i den särskilda undervisningsgruppen har åtgärdsprogram där detta har beslutats om.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Tanums kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller rätten till särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjun med rektor och biträdande rektor framgår det att eleverna i förskoleklassen har fyra timmar undervisning per dag under fyra dagar, alltså 16 timmars undervisningstid per vecka. De berättar vidare att i schemat för förskoleklassen så är även de grå fälten pedagogisk verksamhet, exempelvis utomhuspedagogik.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 7 § skollagen framgår att förskoleklassen ska omfatta minst 525 timmar under ett läsår.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att Tanums kommun följt bestämmelserna när det gäller den garanterade undervisningstiden i förskoleklassen. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Fredrik Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Fredrik Johansson

X Alice Odéen

Föredragande

Signerat av: Alice Odéen

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Eva Hansson medverkat.